

Preken

Van de Protestantse Gemeente Enschede
Opstandings / Deta Kerk

29 januari 2012, 4^e zondag na Epifanie, Mar. 1:21-28, Deut. 18:15-22

Gemeente van Jezus Christus,

Het verhaal van vanmorgen volgt op de verhalen over de doop van Jezus en de roeping van de leerlingen. Het gaat dus om het leven vanuit de doop, vanuit de omkeer, en het gaat om de vraag wat er nu zo bijzonder aan die Jezus is dat mensen hem op zijn woord, terstond, volgen. Wat is dat voor iemand, die Jezus, en wat brengt hij teweeg? En dat is tegelijkertijd, als het goed is ook onze vraag. Wat brengt hij te weeg – bij ons, in ons leven, in onze wereld?

Marcus vertelt ons met grote haast, alsof dat wat hij vertellen gaat niet wachten kan. En misschien is dat ook zo. Dit verhaal wil gehoord worden, van geslacht op geslacht, van menskind op menskind, telkens weer met eenzelfde dringendheid - want waar zouden wij zijn als we niet af en toe geraakt werden door een stem die ons blijft voorhouden dat de goede God ons leven goed heeft bedoeld – al is dat tegen de klippen op! “De tijd is aangebroken, het moment is rijp, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws”. Het Koninkrijk van God: een orde van zaken die van de óverzijde komt, om hiér onze orde van zaken te verstoren en te herstellen. En dat Koninkrijk is nabij. Het komt op je toe. En wel hier, nú, naar jou.

Het is sabbat, en dat wil wat zeggen. Op de eerste sabbat onder Gods hemel rustte God uit van het schoons dat hij scheppend in het leven geroepen had. Het andere grote bijbelse sabbatsverhaal vertelt hoe de Eeuwige op die dag zijn volk bevrijdde uit het langt van angst en slavernij. Zo is de sabbat de dag van de schepping en de dag van de bevrijding, van de schepping van hemel en aarde en van de bevrijding uit Egypte. En daarbij is het niet alleen een verhaal van toen en toen, maar ook van, ooit en dan... Want de Sabbat vertelt van Gods bedoeling met ons mensen. En zo gelooft Israël, dat er eens een sabbat aan zal breken die eeuwig zal duren omdat God zelf dan bij de mensen woont.

Dus het is sabbat. En Jezus en die vissers die hem volgden gaan in Kapernaum op de sabbatsdag naar de synagoge. Hoe mooi is dat, dat er de eeuwen door, tot op de dag van vandaag, hier en nu, steeds weer mensen samenkomen - synagoge betekent samenkomst/vergadering - om de woorden van Mozes en de profeten te horen. Mensen die ondanks zichzelf rekening houden met de mogelijkheid dat het er met hun leven wel eens heel anders voor zou kunnen staan dan je zelf geneigd bent te denken. Mensen die hopen op een uittocht uit hun eigen Egypte, uit hun eigen angst en pijn, uit hun eigen gevangenschap; mensen die hopen op een herschepping van hun eigen leven, mensen die

hopen aangesproken te worden zo dat ze zich bekeren van het donker naar het licht, van wegen die schijnbaar doodlopen, naar wegen die leiden naar Gods nieuwe, vernieuwende toekomst.

En nu gebeurt er op deze sabbat in de synagoge van Kapernaüm iets bijzonders. Want deze Ene, Jezus, die leert, zo vertelt Marcus, met groot gezag. Leren met groot gezag. Twee woorden om even bij stil te staan.

- Het woord dat in het Grieks van Marcus wordt gebruikt voor 'gezag' heeft een markante lading. Het is niet het gezag van de overmacht. Eerder het gezag van de vrijmacht. In deze éne zien de mensen om hem heen een ongekende vrijheid. Hij doet écht wat hij zegt. En hij zegt wat hij doet. Hij is wie hij is, mens uit één stuk. Hij is de mens zoals wij zijn bedoeld. Hij heeft geen meerdere strategische en hertalings rapporten nodig om de ongerijmdheden in zijn koers uit te leggen aan zijn volgelingen. Als je hem ziet gaan en doen weet wat je aan hem hebt. Dát dus is het gezag waar het hier over gaat.

- En het woord dat in het Grieks gebruikt wordt voor 'leren' kennen we allemaal. Dat is Didachè, waar ons woord didactiek van is afgeleid. In de kerk is het woordje 'leer' enigszins besmet geraakt. Te veel waarheid hadden we in pacht, dachten we. We dachten de waarheid te kunnen vastleggen in leerstellingen. Onze leerstelling was er bijgevolg vooral op gericht om te bewaren. Het leren van Jezus schept juist ruimte voor vernieuwing. Voor echte vernieuwing! Durf je het te zien, als het woord écht nieuw tot je komt. Durft de synagoge deze nieuwe vertolking van het aloude woord aan. Durft de kerk dit nieuwe lied te zingen? Durven wij nieuwe wegen te gaan? Durven we kansen te scheppen voor nieuw leren? Zien wij de kansen als jongere generaties in onze kerk de dingen ánders doen dan wij gewend waren... Zien we de 21+ groep waarin zo mooie gesprekken plaatsvinden? Zien we de catechesegroep waar zo veel vertrouwen is gegroeid? Er zal steeds weer nieuwe profetie zijn. Het oude woord zal steeds weer nieuw tot ons komen, zo belooft Mozes aan het eind van zijn leven. Durven wij dat vertrouwen aan als het gaat om onze kerk?

Daar in de synagoge komt het oude woord opnieuw tot leven. Mensen worden opnieuw geraakt. Er gebeurt wat met ze. Er gebeurt heel veel met ze. Er komt wat los!

Dat heeft ook een andere kant. Als je hoort van het koninkrijk van God, van de geheimen van het geloof, dan is dat ook altijd een confrontatie met jezelf. Met jouw eigen leven. Hoe staat het ervoor? Waar ben jezelf? Er is daar in die synagoge een man met een onreine Geest. Hij is er 'terstond', zo stond er in oudere bijbels bij. Met dat Jezus komt met zijn nieuwe leren is deze man er ook. Hij is zichzelf niet, nee Hij behoort een ander. Een kwade gedachte, een systeem, een leven dat geen leven is, een wanhoop, een psychische ziekte... iets heeft deze mens in de greep. Hij is in de macht... in de macht van??? Zo veel machten zijn er, nog steeds. Verslavingen, partij-propaganda, de eindeloze macht van het woordje 'men' - wat zullen 'ze' er wel niet van vinden. Een mens die zichzelf niet is, omdat hij leeft onder de macht. En Hij schreeuwt het uit. Misschien kan hij zich het leven zonder die onreine geest niet eens voorstellen. Hij leeft al z'n hele leven zo. Hij heeft zich misschien zelfs wel neergelegd bij zijn leven zoals het is. Nee, het is niet alles, maar je raakt eraan gewend. Ergens raak je ook verknocht aan het leven met het tekort, met de pijn, met de waanzin, met de klacht... omdat je geen uitweg ziet. Omdat je niet weet hoe het anders zou moeten. Zoals je ook als samenleving verslingerd kan raken aan wat je uiteindelijk ten gronde richt: de economie van meer en meer, van schuld op schuld, en nooit genoeg, de waanzinnige gedachte dat alles moet kunnen, of simpelweg het belachelijke feit dat de film op TV vier keer per uur vijf minuten wordt onderbroken om jouw

behoefden nog verder te manipuleren. Je gaat het gewoon vinden - het wordt een wezenlijk deel van jou: het egoïsme, de angst en bijna haat voor vreemdelingen. Het gezag van Gods Goede Koninkrijk dat geldt toch niet in déze, ónze, wereld? 'Wat hebben wij met jou te maken, Jezus van Nazaret? Ben je gekomen om ons te vernietigen? Wat moeten wij met deze God die onze wereld zo anders denkt dan wij hem denken. Wat moeten we met deze God die tot ons lijkt te komen om heel ons leven binnenste buiten te keren. In deze spiegel kunnen wij niet leven. Wat moeten wij met jou?

En met dat ik dit zeg beseft ik dat dat niet de goede vraag is. God wil met ons van doen hebben, of we daar nu op zitten te wachten of niet, of we daar nu aan toe zijn of niet. Vroeg of laat komt Hij om de mens tot leven te wekken, vroeg of laat komt Hij om te zeggen, tegen al die geesten die ons in de greep hebben: zwijg en ga uit hem weg! Ware profetie bewerkt wat in deze wereld. Het brengt iets op gang. Het laat iets gebeuren. Het scheidt nieuwe toekomst. En dát is het gezag waarmee Jezus spreekt en handelt... Zijn Woord en Daad - en in het Hebreeuws is dat hetzelfde - bewerkt wat. Het scheidt ruimte, toekomst, nieuwe toekomst. Zo sterk dat het gerucht zich na zijn dood als een lopend vuurtje verspreidt. Nee, we zijn niet tot in eeuwigheid willoos object van de onreine geesten, van de machten die ons leven versterken hoe mooi we die machten ook vinden. Daarom had hij tegen die vissers gezegd: volgt mij na. Omdat het sabbat wordt, dag van bevrijding, dag van leven aan alle waanzin voorbij.

Amen.